

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **B. B.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. P. J., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **L., s.r.o.** so sídlom v B., IČO: X., zastúpenému JUDr. P. K., advokátom so sídlom v Bratislave, Šancová č. 56, **o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11 C 135/2008, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. marca 2011 sp. zn. 14 Co 329/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľke do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania vo výške 74 € na účet advokáta JUDr. P. J. vedený v Č., a.s. pod č. X..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 29. júna 2009 č.k. 11 C 135/2008-54 určil, že je neplatná výpoveď zo zmluvy o nájme bytu č. 8 na L. ulici č. X. (ďalej len „byt“), ktorá bola 30. júna 2008 doručená navrhovateľke. Rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení uviedol, že vykonané dokazovanie nepreukázalo, že odporca vo výpovedi opodstatnene uplatnil výpovedný dôvod podľa § 711 ods. 1 písm. g/ Občianskeho zákonníka. Navrhovateľka má v byte zriadené miesto výkonu živnostenskej činnosti, nikdy ju ale nezačala vykonávať a nemá z nej žiadny príjem. Konštatoval, že samo formálne zriadenie miesta výkonu živnostenskej činnosti bez jej reálneho vykonávania neznamena, že sa byt využíva na iný účel ako na bývanie. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie odporcu rozsudkom z 8. marca 2011 sp. zn. 14 Co 329/2009 napadnutý rozsudok potvrdil. Rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania.

Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že odporca v konaní nepreukázal, že navrhovateľka reálne využívala byt na prevádzkovanie svojej živnosti, a zopakoval, že samo vydanie povolenia na vykonávanie živnostenskej činnosti v byte nie je ešte dôkazom o vykonávaní tejto činnosti v byte. Stotožnil sa s právnym záverom súdu prvého stupňa, že vo veci neboli splnené zákonné podmienky pre danie výpovede navrhovateľke z nájmu bytu podľa § 711 ods. 1 písm. g/ O.s.p. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Tento rozsudok odvolacieho súdu napadol odporca dovolaním, v ktorom uviedol, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. a v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolaciemu súdu vytkol, že rozhodol bez nariadenia pojednávania a iba na základe spisového materiálu. V dôsledku toho nemohol odvolací súd správne zistiť skutkový stav a vec správne právne posúdiť. Dovolateľ trval na tom, že výpoveď z nájmu bytu, ktorú dal navrhovateľke, je platná. Poukázal tiež na to, že súd prvého stupňa mu nedoručil vyjadrenie navrhovateľky k jeho odvolaniu, hoci v ňom boli uvádzané aj nové argumenty, ktoré dovtedy v konaní nepoužila; týmto postupom súdu prvého stupňa mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku len odkázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa a svoje rozhodnutie nijako bližšie neodôvodňoval. Nezaoberal sa s jeho odvolacími námietkami a stotožnil sa s rozsudkom súdu prvého stupňa. Nevykonal ani ďalšie navrhované dokazovanie, ktoré bolo potrebné vykonať. Dokazovanie súdov nemôže byť považované za dostačujúce, lebo sa neorientovalo na to, či listy adresované daňovému úradu boli aj v skutočnosti doručené. Predloženie podacích lístkov z pošty navrhovateľkou ešte bez ďalšieho neznamená, že v listovej zásielke bola obsiahnutá aj listina, o ktorej to tvrdila navrhovateľka. Aj v prípade doručenia uvedených listín daňovému úradu nie je vylúčené, že navrhovateľka v byte podniká a má príjmy, ktoré riadne nezdaňuje. Z týchto dôvodov žiadal zrušiť tak napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdený rozsudok a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Navrhovateľka vo vyjadrení k dovolaniu žiadala dovolanie odporcu zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania. Uviedla, že postupom súdu, ktorý odporcovi nedoručil jej vyjadrenie k odvolaniu, nedošlo k odňatiu možnosti odporcu pred súdom konať, lebo jej odvolacie vyjadrenie neobsahovalo žiadne nové argumenty, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodovanie odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovolaním odporcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ani rozsudok vydaný vo veci, v ktorej by už dovolací súd vyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Napadnutý rozsudok nie je ani rozsudkom uvedeným v § 238 ods. 3 O.s.p. Prípustnosť dovolania odporcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

So zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd (ex offio) skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,

g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a žiadna z týchto vád ani v dovolacom konaní nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania odporcu preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mali dopustiť súdy oboch nižších stupňov, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdu nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by konanie pred súdmi nižších stupňov bolo postihnuté procesnou vadou, znemožňujúcou odporcovi realizáciu jeho procesných práv.

Dovolateľ namieta, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že odvolací súd vo veci nenariadil pojednávanie.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia odvolacieho pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. ale v ostatných prípadoch (než sú uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

O tom, či v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje ustanovenie § 214 ods. 1 O.s.p., bude odvolacie pojednávanie nariadené, rozhoduje odvolací súd. Z dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že a/ odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a dospel k názoru, že vzhľadom na to nie je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania, c/ so zreteľom na povahu prejednáwanej veci nič nenasvedčuje tomu, že by nariadenie odvolacieho pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem.

Zo zápisnice o vyhlásení rozsudku z 8. marca 2011 (č.l. 71 spisu) vyplýva, že odvolací súd v tento deň vyhlásil rozsudok v predmetnej právnej veci bez nariadenia pojednávania. V zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. o veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Tento procesný postup bol v danom prípade zachovaný – účastníci konania boli o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku upovedomení spôsobom zodpovedajúcim uvedenému ustanoveniu (viď „Oznámenie o vyhlásení rozsudku v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 14 Co 329/2009 “ založené na č.l. 70 spisu). Procesný postup súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohol mať za následok odňatie možnosti odporcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa názoru dovolateľa mu odvolací súd odňal možnosť pred súdom konať tiež tým, že mu nedoručil vyjadrenie navrhovateľky k jeho odvolaniu smerujúcemu proti rozsudku súdu prvého stupňa. Dovolací súd považuje túto námietku za nedôvodnú.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých prípadoch zdôraznil, že nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces (viď napríklad I. ÚS 335/06). Zároveň ale Ústavný súd Slovenskej republiky pripustil, že v niektorej veci môže byť absencia stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku druhého účastníka konania právne irelevantná. O taký prípad ide vtedy, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku, nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku (teda vtedy, keď vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku). V uznesení z 20. decembra 2010 sp. zn. IV. ÚS 462/2010 Ústavný súd Slovenskej republiky poukázal na to, že prvostupňový súd má zákonnú povinnosť doručiť odvolanie bezodkladne ostatným účastníkom konania, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, má povinnosť vyzvať účastníkov konania, aby sa k odvolaniu vyjadrili; iná povinnosť mu ale z Občianskeho súdneho poriadku (§ 209a ods. 1 O.s.p. a ani z iných jeho ustanovení) nevyplýva. Z Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva ani povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania spätne na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu vyjadrenie účastníka konania k odvolaniu druhého účastníka konania by malo byť poskytnuté na zaujatie stanoviska odvolateľovi vtedy, pokiaľ vyjadrenie k odvolaniu má zásadný vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu. Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (opakujúci sa a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania. Podľa názoru dovolacieho súdu by takýto pohľad mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu. Z týchto dôvodov dovolací súd v ďalšom vychádzal z názoru, že odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že v danom prípade skutočnosť, že vyjadrenie navrhovateľky k odvolaniu odporcu nebolo doručené druhej procesnej strane, bolo právne irelevantné, lebo predmetné vyjadrenie – ako vyplýva zo spisu (osobitne z obsahu dovolaním napadnutého rozsudku) – nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie dovolacieho súdu o opravnom prostriedku odporcu. Z odôvodnenia rozsudku dovolacieho súdu nevyplýva, že by dovolací súd k prijatiu jeho záverov, na ktorých spočíva jeho potvrdzujúci rozsudok, viedlo práve vyjadrenie navrhovateľky k odvolaniu odporcu.

Odporca v dovolaní ďalej namieta, že súdy mu odňali možnosť konať aj tým, že nevykonali ním navrhované ďalšie dokazovanie. Dovolací súd k tomu pripomína, že posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré dôkazy budú vykonané, je vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníka konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999, v ktorom uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu dovolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

Pokiaľ odporca namieta existenciu tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), konkrétne nedostatky týkajúce sa odôvodnenia napadnutého rozsudku, dovolací súd uvádza, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu je považovaná za vadu tejto povahy (R 111/1998). Takáto tzv. iná vada konania je síce relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), nie je ale vadou konania vymenovanou v § 237 O.s.p. a prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nezakladá. Uvedený dovolací dôvod možno úspešne uplatniť len vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné (o tento prípad ale v preskúmvanej veci nešlo).

Dovolacie námietky odporcu, v rámci ktorých tvrdí, že odvolací súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a tieto po právnej stránke nesprávne posúdil, nesvedčia o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 O.s.p. K námietke, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Súd ale právnym posúdením veci nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. I keď je nesprávne právne posúdenie veci relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Vzhľadom na to, že procesná prípustnosť dovolania odporcu z ustanovení § 238 a § 237 O.s.p. nevyplýva, Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol jeho dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku.

V dovolacom konaní procesne úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľka podala návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto

konania vyčíslila. Dovolací súd jej priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ju zastupoval aj pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia z 10. júna 2011 [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. Aplikujúc § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky určil celkovú výšku tejto náhrady v sume 74 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková